

Rapport

Politieke peiling juni 2022

*I&O-peiling Tweede Kamer
Juni 2022*

Colofon

Juni-peiling I&O Research

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/070

Datum

juni 2022

Auteurs

Asher van der Schelde
Peter Kanne
Jente Wolberink

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	I&O-zetelpeiling juni	8
1.1	Zetelpeiling: de VVD verliest, BBB profiteert	8
1.2	Switchgedrag sinds Tweede Kamerverkiezingen	10
1.3	Andere overwogen partijen	11
1.4	Waarom verliest VVD?	12
1.5	Waarom wint BBB?	13
2	Tevredenheid met kabinet	14
2.1	Ontevredenheid met Rutte IV blijft toenemen	14
2.2	Waarom zijn kiezers ontevreden over het kabinet?	16
3	Vertrouwen in instituties	18
3.1	Vertrouwen in overheid stabiel laag	18
3.2	Vertrouwen in overige instituties	19
4	Onderzoeksverantwoording	20

I&O-zetelpeiling: VVD lijdt onder perikelen, BBB profiteert

Uit de I&O Research-zetelpeiling die liep van 10 tot 13 juni blijkt het volgende:

- De VVD is met 24 zetels nog altijd de grootste partij, wel levert de partij vier zetels in t.o.v. de laatste meting en tien zetels ten opzichte van de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021
- Ex-VVD'ers stappen nu vaak over naar JA21 en BBB of weten niet waar ze op zouden stemmen
- BBB stijgt vier zetels en komt daarmee uit op twaalf
- Nieuwe BBB-kiezers waarderen de standpunten rondom landbouw en stikstof en de 'duidelijke taal' van Caroline van der Plas
- De tevredenheid met het kabinet daalt verder: zeven op tien (68%) kiezers zijn nu ontevreden
- Ontevreden kiezers noemen beleid omtrent stikstof en inflatie vaak als reden

Zetelpeiling

De VVD is wederom de grootste partij van Nederland. Ten opzichte van de vorige peiling verliest de partij echter vier zetels waarmee de liberalen op 24 virtuele zetels staan. Een daling van tien zetels in vergelijking met de Tweede Kamerverkiezing van 2021. De coalitie daalt naar een dieptepunt van 52 zetels waarmee de regeringspartijen een derde van hun steun zijn kwijtgeraakt. In de Kamer beschikt de coalitie immers over 78 zetels.

BBB is de enige partij die duidelijke winst boekt ten opzichte van vorige maand. De partij stijgt van acht naar twaalf zetels. Elf meer dan het daadwerkelijke zetelaantal in de Tweede Kamer.

Tabel 0.1 - Peiling Tweede Kamerverkiezingen 13 juni (zetels)

"Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?" Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder 'weet nog niet' (n=1.871).

	Zetels						Verschil	
	Uitslag	I&O-peiling					t.o.v. mei 22	t.o.v. TK21
	TK21	17 jan. 22	14 feb. 22	11 apr. 22	16 mei 22	13 jun. 22		
VVD	34	26	27	29	28	24	-4	-10
D66	24	17	19	18	13	14	1	-10
PVV	17	15	17	13	16	15	-1	-2
CDA	15	8	6	7	8	8	0	-7
SP	9	8	7	7	8	10	2	1
PvdA	9	9	10	11	11	11	0	2
GL	8	11	11	13	14	12	-2	4
FvD	8	5	4	4	5	4	-1	-4
PvdD	6	8	8	8	8	9	1	3
CU	5	6	6	6	6	6	0	1
Volt	3	10	9	4	5	5	0	2
JA21	3	10	9	10	10	10	0	7
SGP	3	4	4	4	4	5	1	2
DENK	3	2	2	3	3	3	0	0
50+	1	1	1	2	1	0	-1	-1
BBB	1	8	8	8	8	12	4	11
BIJ1	1	1	1	1	1	2	1	1
BV NL	0	1	1	2	1	0	-1	0
Anders	0	0	0	0	0	0	0	0
Coalitie VVD, D66, CDA, CU	78	57	58	60	55	52	-3	26

Bron: I&O Research, juni 2022

Gestage winst voor JA21, GroenLinks en PvdD

Een vergelijking tussen de peiling van juni en de Tweede Kamerverkiezingen legt – naast de winst voor BBB – nog meer verschillen bloot. Ook Partij voor de Dieren (+3), GroenLinks (+4) en JA21 (+7) staan op winst ten opzichte van de vorige verkiezingen.

Forum voor Democratie is de enige oppositiepartij die op dit moment op een verlies staat ten opzichte van de Tweede Kamerverkiezingen (van 8 naar 4).

Waarom lopen VVD-kiezers weg?

Kiezers die in maart 2021 nog voor de VVD kozen maar inmiddels zijn afgehaakt kijken vooral uit naar twee alternatieven op rechts: JA21 (6% VVD-kiezers van maart '21 stapt over) en BBB (5%). Een nog veel grotere groep (29%) weet nu niet waarop ze zouden stemmen. Duidelijk meer dan vorige maand (19%).

Redenen die kiezers noemen om de VVD te verlaten zijn:

- VVD is beloften niet nagekomen
- VVD is naar links opgeschoven (vooral op klimaat en immigratie)
- Alternatieven (voornamelijk BBB en JA21) zijn duidelijker qua taal en standpunten
- Ook refereren enkele overstappers aan de problematiek rondom stikstof en boeren

“De eerlijke uitstraling en de punten waar de BBB voor staat spreken mij aan. De VVD heeft alleen maar gelogen over zeer veel cruciale punten en heeft daar dan geen “ actieve “ herinneringen aan. Schandalig.”

- Kiezer die van VVD naar BBB gaat

“Ze weten duidelijk goed wat er bij de burgers speelt. Bij de VVD weet je niet meer wat je mag verwachten, ze zijn meer met compromissen bezig i.p.v dat ze de problemen aanpakken met daden i.p.v mooie woorden.”

- Kiezer die van VVD naar JA21 gaat

Waarom wint BBB?

De Boer Burger Beweging stijgt in deze peiling van acht naar twaalf zetels. Een toename van elf zetels ten opzichte van de verkiezingen van maart vorig jaar. BBB trekt kiezers van allerlei rechtse partijen, vooral van VVD, CDA, PVV, JA21 en FvD.

Kiezers die overstappen waarderen vaak het standpunt van de partij omtrent stikstof en landbouw. Ook wordt de partij, en fractievoorzitter Van der Plas in het bijzonder, geroemd om haar duidelijke taal. BBB vertelt, in de ogen van deze kiezers, een nuchter verhaal en komt op voor ‘het volk’.

“Huidige partijen doen maar wat. De partijen zijn te lang aan de macht geweest. BBB is een no-nonsens partij.”

- Stemde VVD

“We moeten achter de boeren gaan staan.”

- Stemde PVV

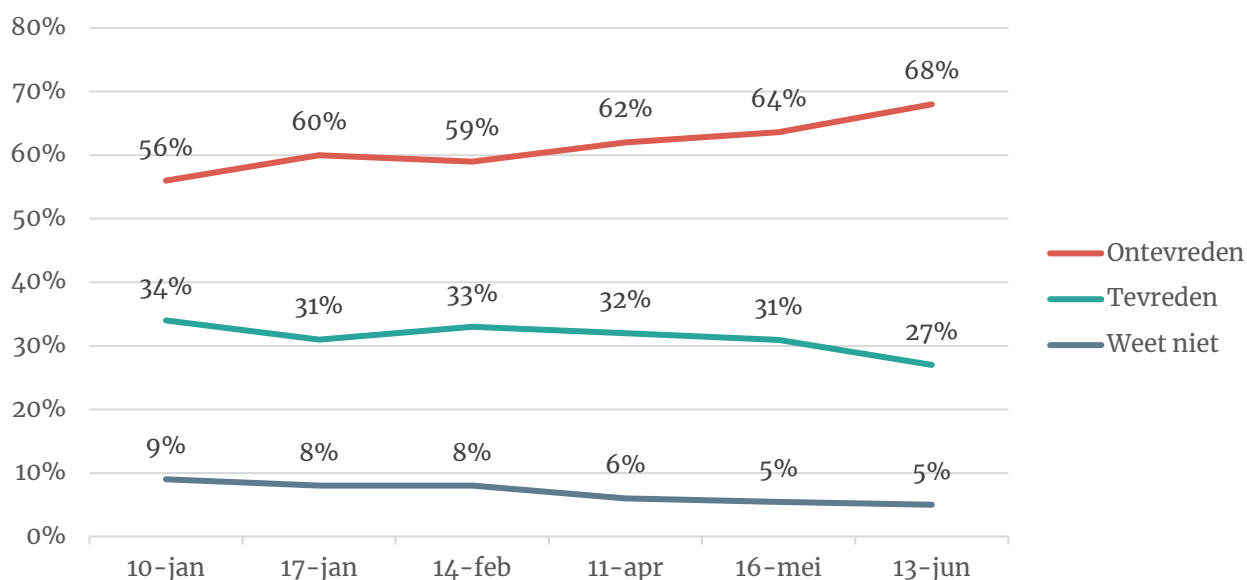
Tevredenheid met kabinet daalt verder

Inmiddels geven bijna zeven op tien (68%) kiezers aan dat zij ontevreden zijn met het huidige kabinet. Een halfjaar geleden, toen het kabinet Rutte IV aantrad, lag dit percentage nog op 56 procent. Iets meer dan een kwart (27%) zegt nu tevreden te zijn.

Figuur 0.2 – Tevredenheid met kabinet

“Hoe tevreden of ontevreden bent u met het kabinet–Rutte IV, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?” “Zeer tevreden” en “tamelijk tevreden” en “niet erg tevreden” en “helemaal niet tevreden” samengevoegd.

Basis: gehele steekproef (n=2.151)

Bron: I&O Research juni 2022

Waarom is de kiezer ontevreden?

Onteveden kiezers geven doorgaans een of meerdere van de volgende redenen:

- Besluitvorming omtrent stikstof
- Onvoldoende actie tegen prijsstijgingen
- Onvoldoende daadkracht in het algemeen
- Rechtse kiezers noemen vaak de rol van D66 in het kabinet

“Boeren moeten weg? Waar halen we ons voedsel vandaan? En de grenzen openhouden? Stop daar is mee.”

– BBB–kiezer

“Alles is erg duur geworden. De allerrijkste mensen merken er totaal niets van. Zij hebben zonnepanelen dure wagens goed geïsoleerd huis maar wij voelen het erg goed!”

– SP–kiezer

“De versplintering maakt het een niet al te daadkrachtig kabinet. Bovendien heeft minister Kaag mijn vertrouwen volledig verloren omdat ze wel nieuwe bestuursstijl en transparantie preekt maar zelf niet naleeft, zoals al diverse keren is gebleken.”

– VVD–kiezer

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 10 tot maandag 13 juni. In totaal werkten 2.151 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan het grootste deel van dit onderzoek. Het grootste deel van de steekproef (n=1.949) is afkomstig het I&O Research Panel, 202 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

1 I&O-zetelpeiling juni

1.1 Zetelpeiling: de VVD verliest, BBB profiteert

In de I&O Research-zetelpeiling van 10 juni tot 13 juni is de VVD nog steeds de grootste partij van Nederland. Wel neemt de steun voor de liberalen significant af ten opzichte van de meting in mei waardoor ze dalen van 28 naar 24 virtuele zetels. Ten opzichte van de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021 betekent dat een verlies van tien zetels.

De BBB wint juist ten opzichte van de peiling aantal vorige maand. De partij pakt stijgt maar liefst vier zetels en komt daarmee uit op een totaal zetelaantal van twaalf. Dit is een winst van elf zetels ten opzichte van de laatste Tweede Kamerverkiezingen, toen de partij met één zetel haar entrée maakte in de Tweede Kamer.

Het verlies van de VVD brengt de coalitie naar een nieuw dieptepunt: 52 zetels. Na de Tweede Kamerverkiezingen stonden de coalitiepartijen gezamenlijk op 78 zetels. In ruim een jaar tijd zijn zij dus een derde kwijtgeraakt.

Tabel 1.1 - Peiling Tweede Kamerverkiezingen 13 juni (zetels)

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?” Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder ‘weet nog niet’ (n=1.439).

	ZETELS														VERSCHIL	
	Uitslag	Peiling													+/-	+/-
	TK21	12 apr '21	3 mei '21	7 jun '21	12 juli '21	13 sep '21	11 okt '21	15 nov '21	6 dec '21	17 jan. '22	14 feb. '22	11 apr. '22	16 mei '22	13 jun. '22	t.o.v. mei 22	t.o.v. TK21
VVD	34	34	34	36	35	33	34	33	29	26	27	29	28	24	-4	-10
D66	24	26	23	21	22	19	15	15	18	17	19	18	13	14	1	-10
PVV	17	15	15	14	17	16	16	17	16	15	17	13	16	15	-1	-2
CDA	15	14	10	12	6	7	7	8	9	8	6	7	8	8	0	-7
SP	9	10	10	7	9	9	10	8	8	8	7	7	8	10	2	1
PvdA	9	8	10	10	11	12	11	9	9	9	10	11	11	11	0	2
GL	8	6	7	9	9	11	12	10	9	11	11	13	14	12	-2	4
FvD	8	7	7	5	4	5	5	6	4	5	4	4	5	4	-1	-4
PvdD	6	6	7	8	7	8	8	7	8	8	8	8	8	9	1	3
CU	5	5	5	5	5	7	6	8	5	6	6	6	6	6	0	1
Volt	3	4	6	6	6	6	8	8	10	10	9	4	5	5	0	2
JA21	3	6	6	6	6	5	7	6	8	10	9	10	10	10	0	7
SGP	3	3	3	3	3	3	4	4	3	4	4	4	4	5	1	2
DENK	3	3	3	3	2	1	1	2	1	2	2	3	3	3	0	0
50+	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	2	1	0	-1	-1
BBB	1	1	2	3	5	6	5	6	9	8	8	8	8	12	4	11
BIJ1	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1
BV NL	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	2	1	0	-1	0
Anders	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	0	0
Coalitie	78	79	72	74	68	66	62	64	61	57	58	60	55	52	-3	-26

Bron: I&O Research, juni 2022

Een vergelijking tussen de peiling van juni en de Tweede Kamerverkiezingen legt nog meer verschillen bloot. Vier partijen staan op winst ten opzichte van de vorige verkiezingen: de Partij voor de Dieren (3), GroenLinks (4), JA21 (8) en de BBB (10). D66 heeft nu op tien zetels minder gepeild dan in maart 2021. De verliezen van de afgelopen periode zijn in deze maand wel gestabiliseerd. Forum voor Democratie is de enige oppositiepartij die op dit moment op een verlies staat ten opzichte van de Tweede Kamerverkiezingen. De partij wordt nu gepeild op vier virtuele zetels, in maart vorig jaar won zij acht zetels bij de verkiezingen.

Tabel 1.2 - Peiling Tweede Kamerverkiezingen 13 juni (percentages)

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen en heeft partij van eerste voorkeur (n=1.439).

	Uitslag	Peiling				Marge
	TK2021	14 feb. 2022	11 april 2022	16 mei 2022	13 juni 2022	13 juni 2022
VVD	21,9	16,8	17,8	17,4	15,3	(13,4; 17,2)
D66	15,0	11,9	11,1	8,3	8,7	(7,2; 10,2)
PVV	10,8	10,3	8,1	9,7	9,5	(8; 11)
CDA	9,5	3,9	4,5	5,2	5,5	(4,3; 6,7)
SP	6,0	4,8	4,8	5,3	6,2	(4,9; 7,5)
PvdA	5,7	6,3	6,9	6,7	7,2	(5,8; 8,6)
GL	5,2	6,8	8,5	8,7	7,6	(6,2; 9)
FvD	5,0	3,0	2,8	3,3	2,9	(2; 3,8)
PvdD	3,8	5,1	5,5	5,3	5,5	(4,3; 6,7)
CU	3,4	3,9	4,3	4,1	3,8	(2,8; 4,8)
Volt	2,4	5,5	3,0	3,3	3,7	(2,7; 4,7)
JA21	2,4	5,9	6,2	6,6	6,7	(5,4; 8)
SGP	2,1	2,8	2,5	2,7	3,1	(2,2; 4)
DENK	2,0	1,6	2,2	2,1	2,1	(1,3; 2,9)
50+	1,0	1,1	1,3	0,7	0,4	(0,1; 0,7)
BBB	1,0	5,5	5,8	5,5	7,7	(6,3; 9,1)
BIJ1	0,8	1,2	0,9	1,0	1,5	(0,9; 2,1)
BV NL	-	0,9	1,3	1,0	0,3	(0; 1)
Anders	2,0	2,4	2,8	3,0	2,0	
Totaal	100	100	100	100	100	

Bron: I&O Research, juni 2022

1.2 Switchgedrag sinds Tweede Kamerverkiezingen

Net zoals in de vorige meting is de SGP het best in staat om haar kiezers van de afgelopen verkiezingen bij zich te houden, 85 procent van de kiezers die toen op de SGP heeft gestemd, zou dat nu opnieuw doen. Ook onder PvdD-kiezers is het switchgedrag relatief laag, driekwart van deze kiezersgroep zou nu opnieuw PvdD invullen op het stembiljet.

VVD verliest de helft van de kiezers die vorig jaar nog op hen stemden. Kiezers die in 2021 wel nog VVD stemden trekken vaak naar BBB (6%) en JA21 (5%). Maar liefst 29 procent van deze groep weet nu niet waar zij op zouden stemmen.

D66 verliest haar kiezers vooral aan de linksere alternatieven PvdA (8%) en GroenLinks (8%). De PVV verliest 13 procent van haar kiezers aan JA21, maar sommige FvD-kiezers van de vorige verkiezingen zouden nu naar de partij van Geert Wilders switchen (11%). De BBB, die inmiddels op tien zetels winst staat ten opzichte van de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen, 'steelt' kiezers van verschillende rechtse partijen: PVV (11%), CDA (12%), FvD (13%) en JA21 (18%).

Tabel 1.3– Switchgedrag ten opzichte van Tweede Kamerverkiezingen (in procenten)

Basis: zou zeker/ waarschijnlijk gaan stemmen (n=1.871)

Stem-intentie 13 juni ↓	Stemgedrag TK21													
	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD	PvdD	CU	Volt	JA21	SGP
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
VVD	12	51	3	1	2	1		0			1	2		
D66	7	2	36		1	3	2	2				2		
PVV	7	1	0	62		3	1	0	11		1			
CDA	4	1	2	2	36		1				1		5	
SP	5	1	2		1	53	5	2	6		2		5	
PvdA	5		8	1		4	63	3			1	3		
GL	6	1	8		1	3	5	61		3	2	5		
FvD	2	0		1				2	41					
PvdD	4		2			2	1	8		75	2	3		
CU	3	0	0		4			1			65			3
Volt	3	1	3		3	3	2	3			2	47		
JA21	5	6	1	13	7	2	0		2	1		1	54	2
SGP	2	0							3		5			85
DENK	2													
50Plus	0					1		1			1			
BBB	6	5	2	11	12	4	1		13		1		18	2
BIJ1	1		0			1		1		2		2		
BVNL	0								2				2	
Anders	2	1	0		6	2	2			2	1	4	2	2
Weet niet	23	29	33	10	25	18	17	15	22	17	15	31	14	6
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: I&O Research juni 2022

1.3 Andere overwogen partijen

Ondanks dat VVD kiezers verliest ten opzichte van de laatste peiling, zijn de overgebleven kiezers relatief zeker van hun zaak. Bijna de helft (44%) overweegt geen enkele andere partij. Ook SGP-kiezers zijn standvastig (45% is zeker).

Kiezers van Volt (7%), JA21 (10%) en GroenLinks (11%) zijn het minst zeker van hun stemvoorkeur. Ruim een kwart van de JA21-kiezers geeft aan dat de PVV nu ook voor hen in aanmerking komt om op te stemmen (27%). Van de BBB-kiezers overweegt nog ongeveer drie op de tien JA21 (28%).

Dat PvdA en GroenLinks steeds dichterbij elkaar toegroeien blijkt ook uit onderstaande tabel. De helft van de PvdA-kiezers overweegt GroenLinks. Omgekeerd geldt dit ook voor 43 procent van de GroenLinks-kiezers.

Tabel 1.4: Zijn er andere partijen die voor u in aanmerking komen om op te stemmen?

Basis: zou zeker/ waarschijnlijk gaan stemmen (n=1.847)

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	PvdD	CU	Volt	JA21	SGP	BBB
Staat vast	21%	44%	19%	29%	21%	20%	15%	11%	21%	31%	7%	10%	45%	19%
VVD	10%	0%	16%	4%	16%	3%	1%	2%	4%	2%	11%	21%	0%	7%
D66	14%	14%	0%	1%	13%	3%	26%	27%	9%	2%	31%	3%	0%	0%
PVV	5%	2%	0%	0%	4%	4%	1%	0%	1%	1%	0%	27%	0%	17%
CDA	8%	9%	7%	2%	0%	0%	0%	1%	1%	24%	10%	6%	7%	1%
SP	8%	1%	6%	5%	1%	0%	16%	14%	23%	3%	11%	6%	3%	1%
PvdA	13%	2%	23%	4%	8%	20%	0%	43%	18%	4%	18%	1%	0%	3%
GL	16%	2%	28%	2%	7%	19%	50%	0%	42%	9%	32%	0%	0%	0%
FvD	2%	0%	0%	5%	0%	3%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	8%	5%
PvdD	8%	0%	4%	5%	4%	17%	8%	22%	0%	3%	10%	4%	5%	3%
CU	5%	2%	3%	0%	19%	2%	4%	3%	2%	0%	5%	0%	43%	4%
Volt	8%	5%	25%	0%	3%	2%	15%	14%	10%	0%	0%	2%	0%	5%
JA21	8%	7%	0%	23%	3%	4%	0%	0%	1%	6%	0%	0%	8%	28%
SGP	2%	0%	0%	1%	2%	0%	1%	0%	0%	16%	0%	3%	0%	5%
DENK	1%	0%	0%	2%	0%	1%	1%	1%	0%	1%	3%	0%	0%	0%
50Plus	3%	2%	0%	4%	4%	2%	2%	1%	1%	0%	1%	3%	0%	3%
BBB	10%	4%	2%	18%	9%	14%	2%	0%	1%	6%	2%	31%	17%	0%
BIJ1	2%	0%	0%	0%	1%	2%	3%	11%	15%	1%	1%	0%	0%	0%
BVNL	2%	1%	0%	4%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	3%	2%	7%
Anders	4%	0%	0%	3%	4%	3%	3%	0%	3%	2%	4%	6%	0%	3%
Weet ik (nog) niet	10%	17%	10%	13%	7%	8%	9%	10%	12%	13%	8%	18%	0%	21%

Bron: I&O Research, juni 2022

1.4 Waarom verliest VVD?

Kiezers die in maart 2021 nog voor de VVD kozen maar inmiddels zijn afgehaakt wijken vooral uit naar twee alternatieven op rechts: JA21 (6% VVD-kiezers van maart '21 stapt over) en BBB (5%). Een nog veel grotere groep (29%) weet nu niet waarop ze zouden stemmen. Duidelijk meer dan vorige maand (19%).

Redenen die kiezers noemen om de VVD te verlaten zijn:

- VVD is beloften niet nagekomen
- VVD is naar links opgeschoven (vooral op klimaat en immigratie)
- Alternatieven (voornamelijk BBB en JA21) zijn duidelijker qua taal en standpunten
- Ook refereren enkele overstappers aan de problematiek rondom stikstof en boeren

“De eerlijke uitstraling en de punten waar de BBB voor staat spreken mij aan. De VVD heeft alleen maar gelogen over zeer veel cruciale punten en heeft daar dan geen “actieve” herinneringen aan. Schandalig.”

- BBB-kiezer

“Caroline van der Plas weet heel goed te verwoorden wat er in de boerenwereld leeft. Ze staat dicht bij de realiteit. Ik ben een liberaal, maar er worden de laatste tijd te veel compromissen gesloten. De VVD is te veel naar links opgeschoven.”

- BBB-kiezer

“Ze weten duidelijk goed wat er bij de burgers speelt. Bij de VVD weet je niet meer wat je mag verwachten, ze zijn meer met compromissen bezig i.p.v dat ze de problemen aanpakken met daden i.p.v mooie woorden.”

- JA21-kiezer

“Het heeft een duidelijk immigratie beleid. De VVD’ heeft zijn oren laten hangen naar partij voor de Elite D66.”

- JA21-kiezer

“JA21 is op dit moment beter uitgesproken dan de VVD waar het gaat om huisvesting, milieu etc.”

- JA21-kiezer

“Steviger liberaal beleid. Meer focus op onderwerpen die nu opgelost moeten worden. En dan bedoel ik niet het stikstofprobleem of windmolens.”

- JA21-kiezer

“VVD vind ik gewoon niet eerlijk meer, ze zijn warrig met het beantwoorden van vragen en het zijn draaikonten geworden. de PVV zegt de dingen zoals ze zijn.”

- PVV-kiezer

1.5 Waarom wint BBB?

De Boer Burger Beweging stijgt in deze peiling van acht naar twaalf zetels. Een toename van tien zetels ten opzichte van de verkiezingen van maart vorig jaar. BBB trekt kiezers van allerlei rechtse partijen, vooral van VVD, CDA, PVV, JA21 en FvD.

Kiezers die overstappen waarderen vaak het standpunt van de partij omtrent stikstof en landbouw. Ook wordt de partij, en fractievoorzitter Van der Plas in het bijzonder, geroemd om haar duidelijke taal. BBB vertelt, in de ogen van deze kiezers, een nuchter verhaal en komt op voor 'het volk'.

“Huidige partijen doen maar wat. De partijen zijn te lang aan de macht geweest. BBB is een non-sens partij.”

- Stemde VVD

“VVD Dwaalt af van de werkelijkheid, en bevordert de massa emigratie van gelukzoekers.”

- Stemde VVD

“BBB komt meer op voor onze Nederlandse boeren en PVV ook dus twijfel tussen deze twee qua stem.”

- Stemde PVV

“We moeten achter de boeren gaan staan.”

- Stemde PVV

“BBB. Komt op voor de boeren. CDA laat de boeren vallen.”

- Stemde CDA

“Ik heb het idee dat BBB meer doet voor de mensen. CDA heeft veel beloofd maar doet het tegenovergesteld.”

- Stemde CDA

“FvD is een raar, raar partijtje geworden. BBB staat tenminste voor de boeren. ik ook. Hollandse nuchterheid. normaal gaan doen.”

- Stemde FvD

“Nuchterheid en BBB zijn er voor het volk en niet eigen gewin. FvD word te radicaal en te negatief laatste tijd. Alleen maar klagen en niet met oplossingen komen. Alleen maar zeggen waar ze het niet mee eens zijn.”

- Stemde FvD

2 Tevredenheid met kabinet

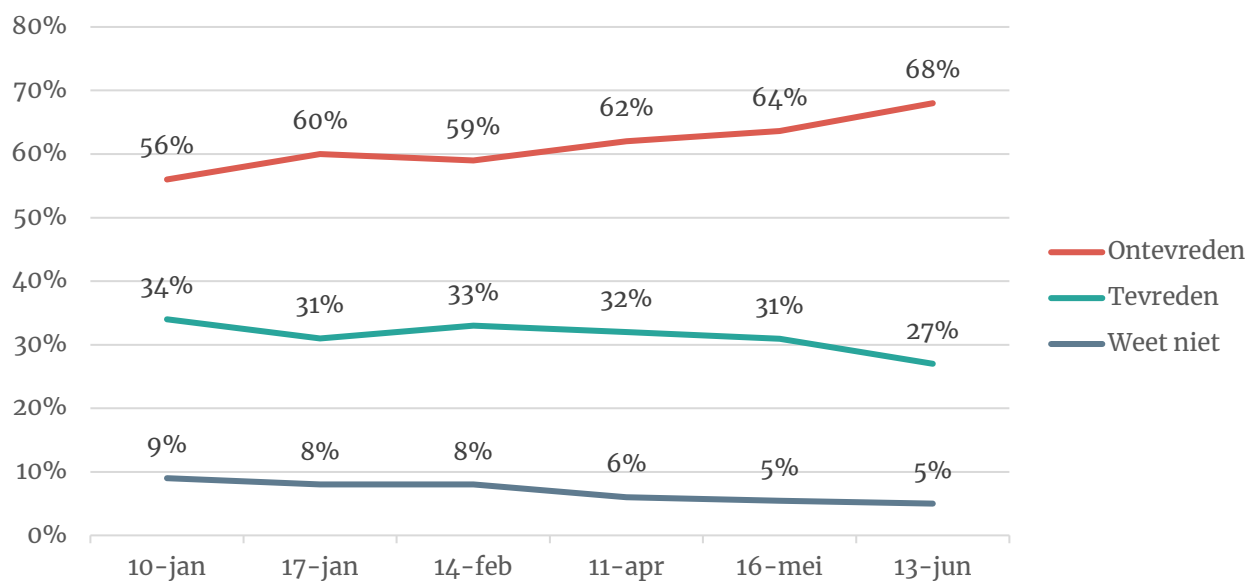
2.1 Ontevredenheid met Rutte IV blijft toenemen

Inmiddels geven bijna zeven op tien (68%) kiezers aan dat zij ontevreden zijn met het huidige kabinet. Een halfjaar geleden, toen het kabinet aantrad, lag dit percentage nog op 56 procent. Iets meer dan een kwart (27%) zegt nu tevreden te zijn.

Figuur 2.1 – Tevredenheid met kabinet

“Hoe tevreden of ontevreden bent u met het kabinet-Rutte IV, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?” “Zeer tevreden” en “tamelijk tevreden” en “niet erg tevreden” en “helemaal niet tevreden” samengevoegd.

Basis: gehele steekproef (n=2.151)

Bron: I&O Research juni 2022

Tevredenheid naar partijvoorkeur

Van alle partijen zijn de huidige kiezers van de VVD het vaakst tevreden over kabinet-Rutte IV (83%), waarbij wel opgemerkt moet worden dat ontevreden kiezers de partij verlaten. Daarna zijn kiezers van coalitiepartner D66 het meest tevreden (67%, hiervoor geldt hetzelfde). Van de coalitiepartijen vertonen de kiezers van de ChristenUnie de minste tevredenheid (37%), maar wel nog steeds meer dan de kiezers van alle oppositiepartijen.

Kiezers van de SP zijn het minst te spreken over kabinet-Rutte IV, twee procent is tevreden over diens optreden. Daarna volgen de kiezers van de PVV (3%). Van de oppositiepartijen zijn SGP-stemmers (25%) het vaakst tevreden over het kabinet. Dit laatste zagen we ook in de vorige meting.

Tabel 2.1 – Tevredenheid met kabinet (naar huidige partijvoorkeur)

“Hoe tevreden of ontevreden bent u met het kabinet-Rutte IV, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?” “Zeer tevreden” en “tamelijk tevreden” samengevoegd. Basis: gehele steekproef (n=2.151)¹

	Feb '22	Apr '22	Mei '22	Juni '22
VVD	80%	83%	86%	83%
D66	62%	64%	62%	67%
CDA	70%	59%	64%	57%
CU	58%	41%	50%	37%
SGP	32%	28%	36%	25%
PvdA	12%	10%	11%	17%
PvdD	10%	14%	12%	16%
GL	16%	28%	18%	16%
Volt	24%	10%	27%	14%
JA21	16%	8%	11%	11%
BBB	17%	8%	14%	5%
PVV	11%	6%	5%	3%
SP	13%	12%	10%	2%
Totaal	33%	32%	31%	27%

Bron: I&O Research juni 2022

¹ FvD niet genoemd vanwege beperkt aantal waarnemingen (n=24, 9% tevreden).

2.2 Waarom zijn kiezers ontevreden over het kabinet?

Bijna zeven op de tien (68%) kiezers geven inmiddels aan ontevreden te zijn over kabinet-Rutte IV. De ontevredenheid ligt hiermee duidelijk hoger dan aan het begin van dit jaar (56%).

Kiezers van allerlei partijen, ook coalitiepartijen, geven verschillende redenen waarom ze ontevreden zijn over kabinet-Rutte IV. Een veelgehoord argument is dat de boeren de dupe worden van het stikstofbeleid. Ook klagen veel kiezers dat de overheid te weinig doet aan de huidige inflatie.

Ook vinden sommige kiezers dat de besluitvorming te traag en onvoldoende daadkrachtig is, onder andere door politieke versplintering. Ook zijn veel kiezers ontevreden over de rol en positie van D66, en dan in het bijzonder van Minister Kaag, binnen het kabinet.

“Boeren moeten weg? waar halen we ons voedsel vandaan? en de grenzen openhouden? stop daar is mee.”

– BBB-kiezer.

“De manier waarop men met de boeren omgaat, stikstofbeleid.”

– BBB-kiezer.

“Alles gaat teveel kosten , en de lonen gaan hier niet in mee”

– JA21-kiezer.

“Alles is duurder geworden omdat wij als klein landje de wereld willen redden.”

– BBB-kiezer.

“Alles is erg duur geworden. De allerrijkste mensen merken er totaal niets van. Zij hebben zonnepanelen dure wagens goed geïsoleerd huis maar wij voelen het erg goed!”

– SP-kiezer

“Alles blijft liggen. Niet doorpakken van de huidige problemen. Zoals Toeslagendossier, vergoeding herstel woningen in Groningen. Stikstof gehalte zo laag dat heel Nederland vast loopt, maar wel migranten binnen halen waar dus al helemaal geen woningen voor zijn. Migrantenvoor eigen inwoners laten gaan. Boeren uit kopen terwijl het nu zo duidelijk is dat je voor je eigen producten moet zorgen.”

– JA21-kiezer.

“De versplintering maakt het een niet al te daadkrachtig kabinet. Bovendien heeft minister Kaag mijn vertrouwen volledig verloren omdat ze wel nieuwe bestuursstijl en transparantie preekt maar zelf niet naleeft, zoals al diverse keren is gebleken.”

– VVD-kiezer.

“Teveel partijen nodig voor kabinet, te weinig draagvlak.”

– D66-kiezer.

“Het maakt niet uit wie er zit door ons meer partijen stelsel, zit er altijd wel een partij tussen die de belangen van anderen in de gaten houden. Er moeten dus altijd compromissen gesloten worden.”

– PvdA-kiezer.

“D66 heeft veel te veel invloed op het kabinetsbeleid.”
- FvD-kiezer.

“Hangt te veel aan de standpunten van D66.”
- JA21-kiezer.

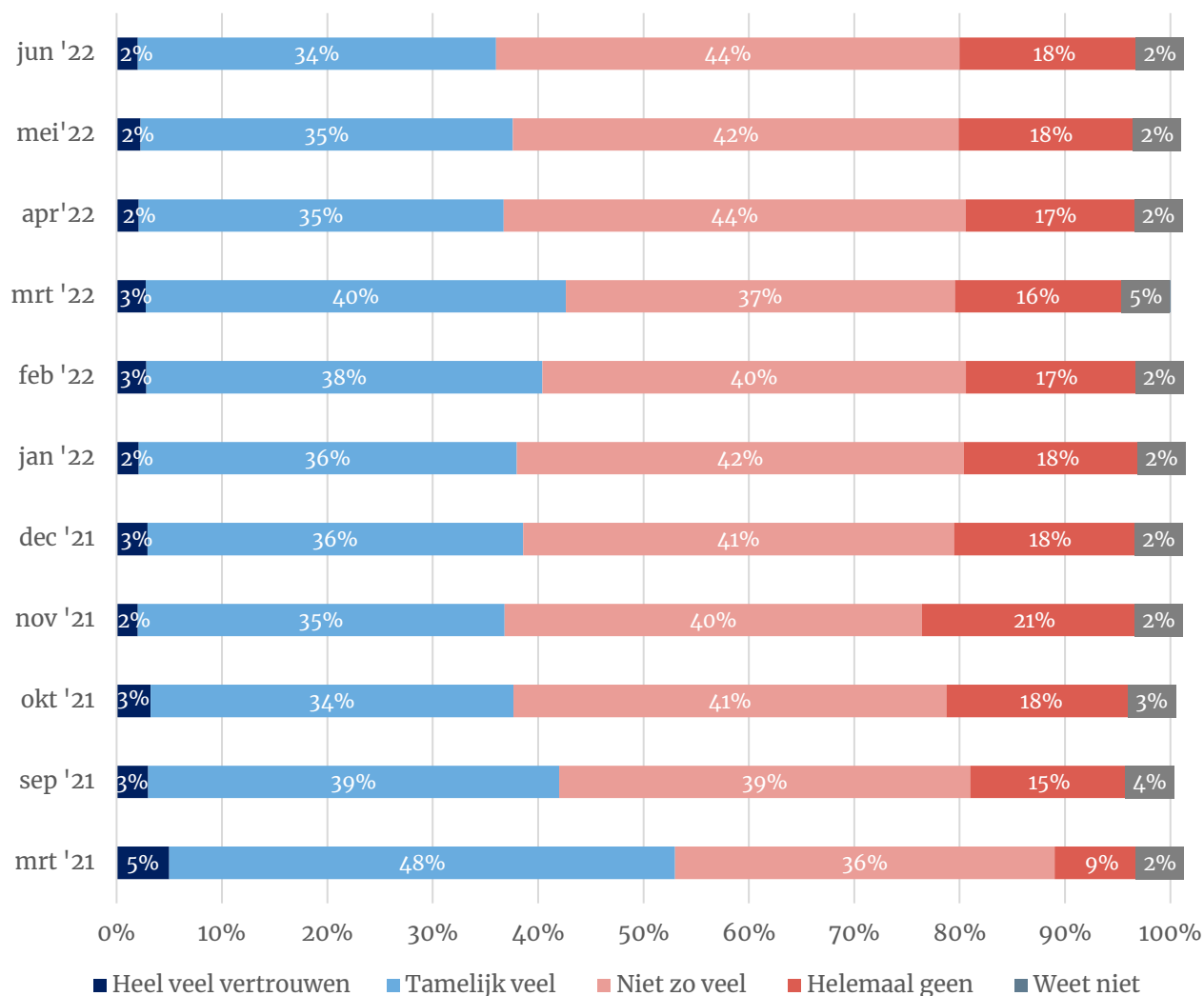
3 Vertrouwen in instituties

3.1 Vertrouwen in overheid stabiel laag

Ruim een derde van de kiezers heeft op dit moment tamelijk of veel vertrouwen in de landelijke overheid (36%). Een grotere groep heeft 'niet zoveel' vertrouwen (44%), bijna twee tiende van de kiezers geeft aan helemaal geen vertrouwen te hebben in de Nederlandse overheid (18%). Deze percentages zijn stabiel ten opzichte van de laatste twee metingen. Ten opzichte van maart vorig jaar, toen de Tweede Kamerverkiezingen plaatsvonden, ligt het vertrouwen in de landelijke overheid nu wel flink lager (53%).

Figuur 3.1: Hoeveel vertrouwen heeft u in de landelijke overheid?

Basis: gehele steekproef (n=2.151)

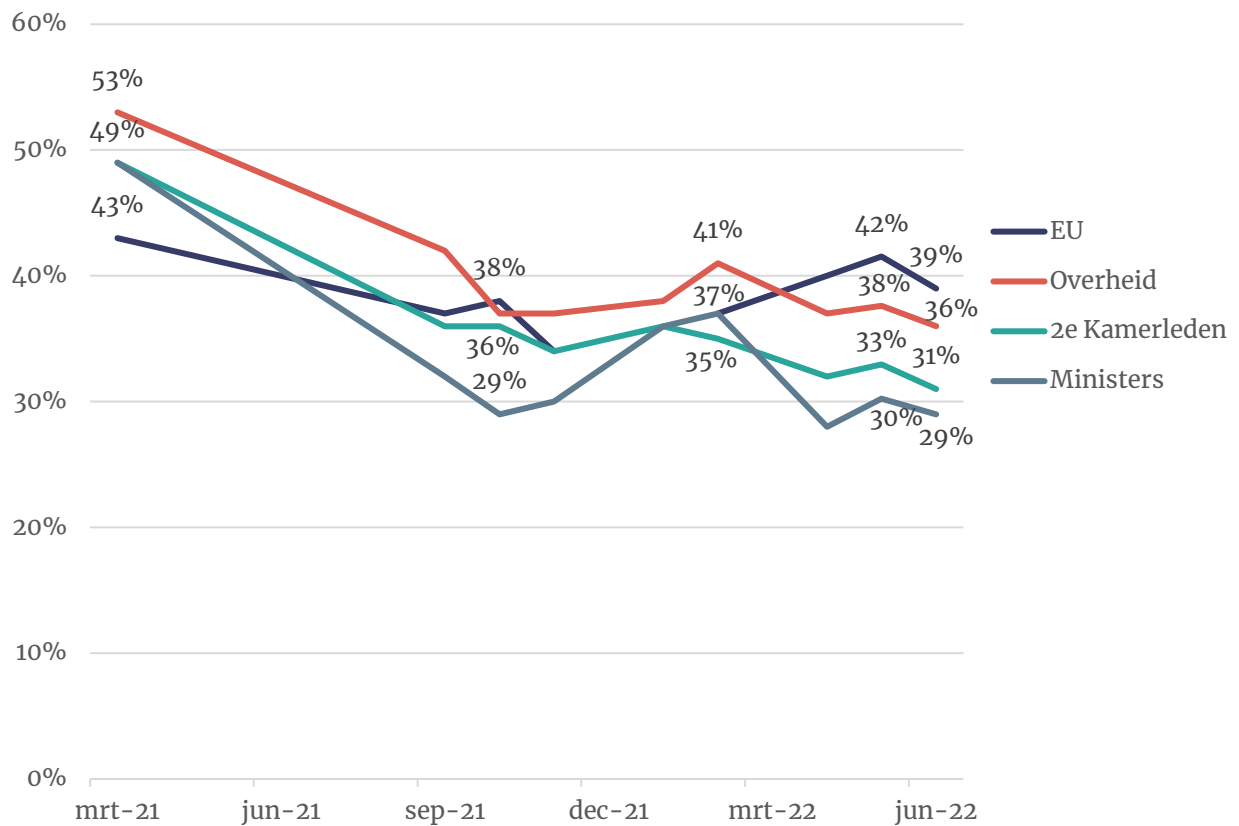
Bron: I&O Research, juni 2022

3.2 Vertrouwen in overige instituties

Het beeld van vorige maand, namelijk dat Nederlandse kiezers meer vertrouwen hebben in de EU dan in nationale instituties (de overheid, Tweede Kamerleden, Ministers) blijft intact. De verklaring hiervoor is niet een stijging van het vertrouwen in de EU, maar juist een sterke afname van het vertrouwen dat kiezers hebben in de overheid, de Tweede Kamer en Ministers. In maart 2021 had ruim de helft van de kiezers (53%) nog vertrouwen in de overheid, inmiddels ligt dit op 36 procent. Het vertrouwen in Tweede Kamerleden daalde ten opzichte van ruim een jaar geleden nog iets meer, namelijk met 18 procentpunten. De Nederlandse kiezer heeft het minste vertrouwen in Ministers (29%).

Figuur 3.2– Vertrouwen in instituties (% veel/tamelijk veel vertrouwen)

Hoeveel vertrouwen heeft u in de volgende beroepsgroepen of instellingen? “Heel veel vertrouwen” en “tamelijk veel vertrouwen” bij elkaar opgeteld. Overige antwoordcategorieën: niet zo veel vertrouwen, helemaal geen vertrouwen en weet niet. Basis: gehele steekproef (n=2.151)

Bron: I&O Research, juni 2022

4 Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 10 tot maandag 13 juni. In totaal werkten 2.151 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan het grootste deel van dit onderzoek. Het grootste deel van de steekproef (n=1.949) is afkomstig het I&O Research Panel, 202 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tergoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl